

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful este de două ori pe săptămâna : joi și duminică. — Prenuminutarea se face în Sabiu la expediția foieșei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin seriori francati, adresate către expediția. Pretinții prenuminutării pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

Nr. 80. ANUL XVIII.

Sabiu, în 820 Octombrie 1870.

Dela Congresu.

Siedintă a II-a tenuță în 2 Octombrie s'a deschis la $10\frac{1}{2}$ ore înainte de amedi. Dupa cetirea și verificarea protocolului prezidentului și prezentă credentialele deputatilor Ioanu Branu de Lemény, maioru Ioanu Noacu de Hunyady, Ioanu Papiu, Ioanu Tipeiu, Iosif Popoviciu, Dimitriu Iacobescu, Vasiliu Popoviciu și Stefanu Antonescu. Tote acestea se transpun comisiunii verificătoare.

Dupa acestea prezintă presidiul actele și corespondințele referitorie la fondatiunea Gozduiană. Congresulu, luând la conștiinția aceste acte și corespondinție, decide a se emite o comisiune în privința lor, care comisiune la tempiu seu, după ce le au examinat, să facă raportu asupra loru.

Cu ocazia raportării din partea comisiunii verificătoare, se naște o desbatere mai lungă la verificarea deputatului clerical Ioanu Gallu. În urmă alegerei acestui deputat do spredice preoți dedera un protest, în carele se cere constrințarea deputatului numită a abdice de mandat, din cauza, că, după afirmarea protestatorilor, în primăvara trecută s'a fostu facutu un pactu între alesulu și protopresviterulu Ioanne Petitia, în urmă căruia pactu cestă din urma aru și trebuitu să fia deputatului congresual. La această cestină se împartira parerile astușelui, că pactul nu pote fi considerat, de către ce alesulu a capelat majoritatea voturilor. De alta parte inse se dicea, că de către au fostu asemenea pactu, acesta are potere morală, carea încă trebuia respectată. Congresulu inse ne aflându motivele protestatorilor de ajunsu, verifica pre deputatulu Ioanu Gallu.

La verificarea deputatului Gerasimu Candrea s'a vediutu ca protestul ivit din partea unor creștini nu este de acel, că au participat la sinodele parochiale și astăzi și acestu protest s'a respinsu și deputatulu s'a verificatu. Si mai interesanta s'a fostu desbaterea în privința deputatului Nicolau Branzeiu, carele de-si diaconu, va sa dică clericu, a fostu alesu de unu cercu de alegere mirenescu. Din desbatere s'a vediutu, că acestu deputat posedă increderea poporului într'atât, încătu cu toate că e clericu, lu a alesu de reprezentante alu mirenilor. Congresulu din considerații formale nu lu aru și verificatu, dera fiindu ca proteste nu au fostu în contră densului, și de alta parte fiindu ca alesulu este totu deodata și învestitoru și alegatorii au credință, că în cuațitatea acestei pote să-i reprezenteze, fără de a preju-deca în venitoriu, lu a verificatu.

La ordinea dilei era cetirea statutului organicu, precum s'a sanctionat de Maj. Se. — La propunerea deputatului Macelariu, de a se privi statutul că cetițu, și la propunerea deputatului Nemesiu, carele cere cetirea introducerii și a clausulei sanctiunării împreună cu emisulu ministeriale, statutulu, că atare, se decide a nu se mai ceti și astăzi congresulu alege o comisiune de nouă membrii, cu insarcinarea de a asternu raportu asupra statutului, a sanctiunării și a modificărilor ce să fie facutu în statutu la ocazia sanctiunării.

Membrii acestei comisiuni sunt : Nicolau Popa's, Mironu Romanu, Vasiliu Popoviciu, Dimitriu Iacobescu, Georgiu Ioanoviciu, Iacobu Bolog'a, Demetru Moldovanu, Vincentiu Babesiu și Sigismundu Borlea.

Această comisiune se mai insarcinează a raporta asupra efectului, ce lu a avutu remonstratiunea congresului trecutu, facuta prin intreviunirea presidiului în contră projectului de lege alu dietei diu Pest'a, privitoru la instructiunea publică.

Dupa acesta se alege o comisiune, pentru a face unui proiectu, cu privire la reportulu presiduiului despre înșinuirea Episcopiei dela Oradea-mare. Comisiunea acăstă constă din urmatorii membrii : Nicolae Popa's, Atanasiu Ioanoviciu, Georgiu Vasileviciu, I. Balnosianu, Petru Nemesiu N. Zsig'a, Ioanu Fasie, V. Babesiu și I. Ardelenu.

După aceea se alege o comisiune pentru elaborarea unei proceduri disciplinare și matrimoniale din urmatorii membrii : I. Hannia, M. Romanu, N. Popa's, I. Aldulenu, I. Macelariu, V. Babesiu, Dr. A. Marienesca, Dr. Al. Mocioni și Stefanu Antonescu.

O comisiune se alege pentru regularea parochielor, carea constă din urmatorii membrii : At. Ioanoviciu, I. Metianu, I. Popoviciu, I. Tieranu, I. Branu de Lemény, Ant. Mocioni, M. Besanu, M. Missiciu, Florianu Varg'a.

Pentru organizarea scoleloru se alege o comisiune din urmatorii membrii : I. Popescu, N. Galetanu, P. Nemesiu, G. Vasileviciu, Dr. Vasiciu, G. Popa's, I. Popoviciu, I. Lengeru, St. Antonescu.

Pentru facerea bugetului se alege o comisiune din membrii : I. T. Popoviciu, Al. Ioanoviciu, P. Fasie, I. Filipescu, El. Varg'a, I. Pinciu.

In fine se alege o comisiune pentru modificările necesare în regulamentul afacerilor interne ale congresului din urmatorii membrii : M. Besanu, I. Al. Iulenu, S. Borlea, I. Groz'a, I. Petricu, Maicru Noucu de Hunyadu.

Siedintă următoră se anunță, pre diu'a de mâne la 12 ore.

Siedintă a III-a 3 Oct. sub presidiul Pr. Sântiei Sele P. episcopu Procopiu Ivacovicu se autentică protocolul siedintei premergătoare, vînu apoi unele proteste, contră alegorilor unor deputati cari se predau comisiunii respective verificătoare ; fiindu-ca au incursu din mai multe părți petiuni, anumită învestigătoresci, altele de despartire a unelor comune bisericesc române de către ierarhia serbescă din confinile militare, presentate de dep. Balnosianu, se alege ună comisiune petiționare în persoanele dd. deputati : Ioanu Papiu, Branisce, Ioanu Pinciu, Georgiu Petroviciu, I. Deseanu, I. Popoviciu, Ioanu Fauru, Lazaru Ionescu și Tim. Miclea.

Orbonasiu reportatorulu comisiunii verificătoare recomanda a se verifica deputatii I. Tipeiu, I. Papiu, Dimitriu Iacobescu și los. Popoviciu, cari se să verifice.

Dr. Marienescu propune alegerea unei comisiuni pentru regularea sidocii episcopesci și protopresviterali, precum și edarea unui schematicu pentru tutorele diecesele, ceea-ce se să primească. Cu astă siedintă se ridică.

Siedintă a IV în 5 Oct. s'a ocupat cu modificarea unor §§ din regulamentul internu alu congresului.

In siedintă a 6 Oct. V după autenticarea protocolului și anunțarea din partea presidiului a mai multor incuse, precum și după verificarea dep. Paraschivu, Popa și Gaetanu, se pone la ordinea dilei reportul comisiunii pentru regularea parochielor. Macelariu propune cu privirea la importanța cestinăi amânarea desbaterei în siedintă publică. Dar se cetește reportul comisiunii.

Siedintă devine interesantă prin deslușirile ce le da presidiul asupra punctului ce privesc introducerea de capelani în biserică nouă, după cum sunt sistematizati în proiectul comisiunii.

Biserică nouă introducea unui parochu în oră ce comuna, făcându cătă de mare, și mai mulți capelani subordinati, se arăbătă dela praca ei cea vechia usată pana acum. Reportorulu (Metianu) și altii au avutu în vedere purtarea agendelor parochiali și

responsabilitatea pentru densele. Desbaterea generală se amâna pre diu'a urmatória.

In siedintă a VI 7 Oct. după autenticarea protocolului și asternerea credențialelor dep. Bartolomeiu, Dringău, Ioanoviciu și Ionescu, P. vicariu episcopal M. Romanu asternu unu proiectu de rezoluție, prin care se explică mai multi §§ din statutu. Branisce propune să se predea votul separatu a 6 membri din sinodulu archidiocesanu contră unor alegeri în consistoriul archidiocesanu. Inse fiindu ca pres. arata, ca sinodulu archid. nu a adusu unu astfel de conclusu propanetoriulu și retragere propunere.

Dupa unele afaceri mai merunte, venindu regularea parochielor la ordinea dilei asternă Hania unu proiectu nou pentru regularea parochielor. Borlea cere amânarea desbaterei acestei cestinăi. In fine în desbaterea generală se primește proiectul comisiunii de base la desbaterea speciale. La punctele ce privesc introducerea capelanilor s'a incinsu o desbatere lungă carea în fine se întrerupe și se amână pre diu'a urmatória.

Regularea parochielor.

Dintre obiectele cele multe și însemnate, ce se vor pune nesmintită la ordinea dilei în congresulu presintă, amu potă dice, că obiectul celu mai important este învestimentulu și regularea parochielor, căci în adeveru, ambele sunu fundamentalu, pre care trebuie să ne basămu toate lucrările ulterioare, de către voim, ca întrăgă nouă metropolia se aiba zidire solidă și unu viitor siguru.

Déca va succede congresului a nimeti o organizare sanetosă și corespondiente referințelor noastre, atunci negresită va fi asigurată nu numai existința bisericiei noastre, ci totodata să propasirea intregului clerus și poporul în cultură națională ; căci nu ni este permisă a perde din vedere nici odată, ca biserică nouă este nu numai autonomă și națională, și ca déca vomu să capaci a exploata toate foloselile statutului nostru organicu, și prebasă acestuiă vomu face mai departe statutele noastre, — ajuncea fără indoială, prin aceste ni vomu căstigă o garanție cu multă mai sigură pentru dezvoltarea grănică a culturii poporale, și a simținului de naționalitate, de cătu prin ori ce lege minunată de naționalitate. Ori cătu să fie de liberală o lege de naționalitate, noi nu o potem întrebui spre folosul nostru, déca ne lipsesc unu popor cultivat, care să și cunoască nu numai datorinile ci și drepturile sale în statul civil. Nu este casu până acumă, ca singură o lege de naționalitate, ori cătu de liberală, se fie facută cultu și fericitu pre unu poporu !

Asta dă, déca ne trebuie cultura, și libertate, — să ne folosim cu puteri intrunite de midiulocel, ce le avemu în posessiunea și în apropierea noastră, și să exploatăm spre binele nostru toate foloselile statutului organicu adepca a constituției noastre bisericesci, carea și astă este atât de liberală, cătu aceea în adeveru nu sta de parte de sufragiul universal.

Unu astfel de midiulocu poternic spre dezvoltarea nouă spirituală și materială este organizarea și regularea parochielor, ce statutul organicu nu o-a lăsat în liberă voia.

Trebue să avemu mai nainte de către preoți culti spre luminarea poporului, și ca să i avemă astfel, trebuie să-i și dotăm, adepca pentru lumenatorii poporului trebuie să creă o astfel de stare materială, cătu preoții nostri să nu se mai ocupe cu sép'a și cu plugulu că până acumă, ci să se sacrifice curatul numai misiunii sale celei înalte.

Dar' cine, cum, și de unde să reguleze parohie? o întrebare, ce trebuie să fie deslegată spre multumire comună și în inteleșul statutului organicu, care garantează autonomia singură celor sinode de Josu pâna susu.

Congresulu nesmintit va trebui să respecteze acătia autonomia în cîtu se poate mai estinsu, dar totuși organizarea parochielor nu o poate concrede cu totul și fără nici unu iudeptariu sinodelor eparchiale, ei combinându autonomia singură celor sinode cu drepturile și datorințile forului celui mai înalt, adică cu ale congresului, va trebui să stăverescă unele principii generale chiar și pentru uniformitatea lucrărilor, în a căroru cadru apoi sinodele eparchiale, ascultându firesc și parerea sinodelor parochiale, să pună în lucrare organizarea definitivă și detaiata pâna la parohia cea mai mică.

Mei multu congresulu nu poate face, căci de cătă organizarea parochielor aru și compete de la reședința congresului, totuși o organizare fundamentală și detaiată, fără datele autentice despre numerul susținelor, a preotilor, a dotarei de astăzi etc. ce îl lipsescu, — în sesiunea prezintă n'ară poate duce la indeplinire odată nimică. I remaine dară a stăveri numai liniațamentele principale ale regulării parochielor.

Dara vine întrebarea: cari sa fie acele principii generale?

Multi se voru și ocupatu pâna acum'a cu cestunea parochelor, daru durere, o-amu studiatu cu totii numai superficialu, și nu atât din datorință, cătă numai din acelui indemnă, ca multu putințu ne a interesat caușa bisericei noastre dreptu credinciose, și asiā findu acăstă cestune pentru congresu nouă, și nedesbatuta in publicitate, — în lips'a unui iudeptariu său proiectu chiară și principiile generale ale organizării parochielor suntem siliti numai ale pipai și a le căută giurul impregiu din tôte părți.

Dupa parerea mea, congresulu naționalu, va stabili unu principiu, cătă va enunță, ca într'o comuna biserică să nu potu fi mai mulți parochi decăt unu numai;

Scimă că pâna acum'a intr'o comuna biserică cu o populație mai marșioră, erau doi, trei, pâna chiară și siepte preoți, și fiecare avendu parohia sea separată, era respundetoriu numai pentru cerculu seu propriu din aceea-si comuna biserică, și asiā jucările loru d. e. la facerea conscripțiunilor, la sevarsirea sanctelor slujbe, intrună și aceea-si comuna biserică erau de atatea feluri, cătă erau „parochii” și precum erau

densi in stare a-si pricpe datorințile. Spre evitarea anomaliei, este de lipsa a se enunță, ca în fiecare comună biserică numai unu paroh să poată să aplecatu, care apoi să fie respundatorul satia cu superioritățile sale pentru întrăg'a comună biserică.

Inse pre lângă tôte acătă de cătă intr'o comuna biserică interesulu bisericei noastre dreptu credinciose aru cere immultirea personalului bisericescu, și de cătă comună biserică, este în stare a garantă o dotare potrivita pentru mai mulți preoți: acolo afara de preotulu ordinariu (parochu) să mai poate aplica după impregiurări unulu său mai mulți preoți (administratoru, capelanu.)

Ie că alu doilea principiu generalu, despre care asemenea potem medita destulu precum d. e. unde este linea demarcatiunala între drepturile și datorințile parochielor, administratorilor, capelanilor unulu către altul, către protopresviteratu etc.

Alu treilea principiu aru și de cătă în atare comună biserică astăzi se află mai mulți preoți fără de a fi provediți cu dotare potrivita: acolo are să se facă în viitoru reducere a succesiva a numerului preotilor.

Despre reducere săru poté vorbi și mai mult de cătă despre celelalte principii inse de ore ce sinodele noastre și au autonomia loru, — atâtă dotarea potrivita a preotilor, cătă și punerea în lucrare a reducerii parochielor remâne sfacerea sinodelor eparchiale, și aceste sinode apoi voru avea datorința de a face o regulare detaiata a parochielor.

Firesc, pentru de a se face o regulare cătă se poate de uniformă, — aru fi de lipsa, că congresulu sa recomende sinodelor eparchiale unele instrucțiuni generale spre urmare, precum d. e. sa se recomende, ca plat'a unui parohu in parochie cele slabă in bani, naturale și pamantu, sa nu poate fi mai putina, de cătă 400—500 fl. v. a.

Daca congresulu va lucra în astfelui de direcție, eredu că va satisface pre deplinu pretențiunilor autonomiei sinodelor eparchiale fără de a-si dechiară prin acătă activitatea sea de nula și in urma, cătă săru astă de lipsa, proiectele de regularea parochielor se potu apoi subscrive congresului celui mai de a proprie spre censurare și aducere in consonantia a proiectelor și dispusețiunilor de principii contrarie.

Atâtă este totu, după parerea mea, ce aru poté face congresulu, în sesiunea prezintă; dară cumca trebuie să facă ceva — nu incapă indoială.

Mich. Besanu.

Cronică resbelului.

Din cartiarul generalu prusesc se scrie lui „Staatsanzeiger“ cu datul Versailles 5 Octombrie urmatorele:

Din partea St. Cloudului se audia astăzi dimineața la 8 ore bubuire tare de tunuri. Franțesii se încercă a daramă prin aceea intariturile noastre in direcția Sévreului și St. Cloudului. Acăstă încercare a fostu prima ofensiva decisiva, care s'a facut din celu mai tare fortu (Mont St. Valerien) alu Parisului contr'a armatei asediatore. Comitetul pentru apărare demandă a se observă dintr'unu aerostat efectul canonadei. Se va fi convinsu ca acăstă canonada n'a produsu nici unu rezultat. Granatele inamice n'au avutu afară de daramarea in parte a unei căsi cladite pentru obserwatori nici unu efectu; nici trupele (prusiane) n'au avutu perderi nici santiurile nu s'au daramat. Inimicul o fi observândă venită ostenelelor sele căci a incetat cu bombardare, care in ora prima a fostu foarte vehementă, indata după 10 ore. Din partea noastră se sciă, ca francesii voru sprijini bombardarea loru prin o excursiune din forturile ce suntu aproape de Sèvres, precum Issy și Vanves. Printul ereditariu a datu deci indata ordre, că sa se alarmeze corpul alu doilea bavarez. Avantugardele noastre inse nu s'au neliniscit nici in Mendon nici pre înaltimă santiului dela La Tour.

Din Florentia.

Unu corespondinte alu soiei „N. Fr. Bl.“ scrie cu datul 10 Octombrie din capitala Italiei următoarele:

Două dile de serbatore, după cum mai frumose Itali'a inca nu le-a vedi, s'au petrecut ieri in Florentia și populatiunea dovedi prin portarea sea ca inteleagă însemnatatea evenimentului inbucuritoru pentru Itali'a și pentru civilizație, care ieri si alalta ieri s'a indeplinitu. Alalta ieri după amedi la 3 1/2 ore adeca sosi aici deputațione romana, care prezintă regelui rezultatul plebiscitului și care depose in numele concetenilor loru juramentul. Orasul intregu și cu deosebire stradale numeroase și plătiele, prin care trecu deputații dela locuitori loru pâna la palatiul regale era străformatu într-o gradina de flori și Florentia a facutu onoare numelui seu de orasul florilor. Florentia întrăga era pre picioare pentru de a salută deputaționea și in tota viatia nostra inca nu amu vedi o multime asiă de mare de cele mai frumos copilie și femei strense la unu locu. Ne credeam transpusi într'unu paradisum patenteau.

FOIȘIORA.

RELATIUNE PRESENTATA

de

A. PAPIU ILARIANU

in sedința plenaria a societății academice române, din 9 Septembrie 1870, despre manuscriptele lui Ioane Budai-Deleanu, eslatore in bibliotecă centrală din Bucuresci.

(Capetu.)

XII.

O scrisoria de 11 căle in folio, cu litere latine, fără indoială către P. Maioru. Eata cum incepe scrisoria:

„Scrisoria pré Sântiei tale amu primi cu multă bucurie, și intielegându dintr'ens'a ca nu te va supera corespondența cu mine in lucrurile literarie, mi-ai parutu ca m'amu nascutu de nou, și că cându a-si fire in mijlocul patriotilor mei; credi-me său bă amice, ca din acelu césu nu me mai ingreunéza strainetatea, căci avendu unu amicu asemenea insuflitul spre procopsirea nemului, me socotescu mai fericiu a imprumutare cu densulu scrisori, de cătu a dare prelectii in Blasiu, și a fire onoratu său cuceritul de tota eparchia Ardelului; dara sa lasămu acestea la unu altu priegin, căci amu mai de trebuiatia locurui a descoperire“ 1) etc. Urmăza apoi a tractă despre ortografia; desfisiura cu eruditione tôte ideele, tôte parerile despre ortografiu română cu litere latine: certeză cum e mai bine: mama, mama, mam'a, au mamă; omeni și omeni, etc. etc.

1) Noi nu urmarăm aci ortografiu autorului.

XIII.

Alta scrisoria, probabilmente totu către P. Maioru, cu unu extractu din Gramatica. Eata incepere scrisorei:

„Pré cinstite parinte! Scrisoria pré c. Sântiei tale din 13 Maiu an. cur. cu dragoste amu primi, bucurându-me ca amu astă in urma unu sociu a necazurilor, cu asemenea taria de susțetu! ... Seid eu foarte bine, ca tôte acale urgii purcedu din culcusiul nevrednicilor de numele romanescu ce s'a incubat la Blasiu. Mai multu de trei-deci de ani domnescu acesti ethnocioni, și că „sa-si vecinășea stăpania prodescu binele de obscură a poporului, facendu-se organu vrăjmasilor, spre „avilirea lui. Cuboscutu-i-amu eu atunci foarte bine, „cându i-amu parasit, și fugindu, mai bine amu „alesu nemernicia decătu sembra ei densii, inse ve-niva vreme și dora nu e departe, cându voru esă „la lumina tôte resfăciatele rosinări a Hierusalimului cestui nou. — Fîndu cuprinsu cu Lexiconul, și alto ostenele pentru de obscură folosu, „n'ampu pututu să me indeletnicescu cu altă dără „cătu mai curendu voi se tragă de prefat'a obrăzariu violență a acestei mamile, și să le aretu „adeverat'a fisiognomia! — pentru aceste destulu, „cu altu prilegiu mai multe; deci pasindu la pricea „noastră ortografică etc. — De aci nainte incepe „discussiunea ortografică, și extractul din Gramatica, intitulat: Theori'a ortografiei românescă „cu slove latinescă.

XIV.

Tiganiadă său tabăra tiganilor. Poemation iro-comico-satiricu; — alcătuitoru în două predice cantece de maestrul cantaretu Leonachi Dianeu, imboğatită cu multe însemnări și bagări de séma:

critice, filosofice, istorice, filologice teologice de către Mitru Perea; — și s'au datu afară la piramida.

Volume in 4-o de vre-o 278 foi; două exemplare cu multe variante. E vorba de tiganii pretempului lui Vladu Cepesiu. Dianeu și Perea suntu pseudonime. Autorul e totu Budai. Multimea de note suntu interesante pentru datinele și superstițiunile religioase ale românilor.

XV.

Trei viteji (totu tiganii), poemă in versuri; sta in legatura cu tiganiadă.

XVI.

Menetmii s'au fratii gemeni, bucata teatrală.

Acestea suntu operele manuscrise ale lui Budai-Deleanu, ce se află in biblioteca centrală din Bucuresci.

Nu potu termină fără a multiam dñui bibliotecariu pentru înlesnirile ce mi-a facut la studiul acestor manuscrise.

Cine era acestu Budai-Deleanu?

Mentionea de densulu Sincai in presatiunea gramaticei săle de la 1805 dicăndu ca Budai, consiliariu, avea compus unu dictionariu român, latinu etc. 1) D. Cipariu posede o scrisoră a lui Budai către P. Maioru, care cuprinde unu extractu de ortografie din gramatică sea română-latina de la 1821. Totu D. Cipariu ne spune ca Budai, pre la 1821, avea de cugetu se scotia unu diariu românescu in Leopoli. Diariul nu pare a fi existent. D. Cipariu avea, înainte de revoluția de la 1848, unu exemplar din prospectul aceluia diariu,

1) Magnificus et Cl. D. Ioannes Budai alias De Ioan Consiliarius Fori Nobilium de Regno Galicieae composuit Dictionarium Valachicum, Latinum etc. sed ad quem perfectionis gradum deduxerit, necdum mihi constat.

Sindicul și municipalitatea, ministri, unu adjutant general, unu maestru superior de ceremonii și mai multi ofițieri de ordonanță ai regelui, deputați de ale senatului și camerei acceptau deputația la curtea dromului de feru și cându sosi trenul, care să aduse, în curte, cutremură bucuria expresă aerului prin strigăt care nu mai voiau a incetă.

Caruntul conducător al deputației, principalele Sermoneta, unu betrânu respectabilu, orbu, care se să sprijinindu-se de mână Sindicului în calea de gala, a fostu asi de sfundu miscata, în cătu lacrimele iurgeau parae preste fatia-i palida, în publicu insa și domnia o bucuria asi de mare incătu omeni necunoscuti se inbratisau, impreunându-si bucuria în strigatul: *Eviva Italia, eviva Româa capitale.*

Deputația se duse după aceea prin strădele serbatoreșce ornate la locuindu-sea, în hotelul „New-Zork” unde a trebuitu urmându strigatelor multimei să apare pre balconu de repetite ori. La 6 ore și acceptă la pôrtă hotelului calesele de gala, pentru de ai duce preste Luug Arno în capine unde s'a datu în onorea lui unu banchet, la care se întielege toatele inca nu au lipsit. Sér'a erau capinele fermecătoresc iluminate și deputația a fostu silita să se aretă de repetite ori poporului. Unu membru alu ei, printiul Ruspoli, le tienu o evenimentare potrivita, prin care provoca pre italieni la concordia fratiasca pentru binele patriei, care cuvenire se întielege să a primitu cu entuziasm salutarul.

Ieri la 11 ore se duse deputația în calea regala de gala și escortata de cavaleria la palatiul regale Pitti, unde o primă la trepte adjutantele generalu și prefectulu palatiului regale conte de Savry, care o conduse apoi în odiale regale. În sală de tronu primă regele deputației, fiindu de fatia princesa Margaretă, printiul Humbert, Amadeus și Eugen de Savoyen, Carignan, ministri și ati dignitari inalti, cavaleri a ordinului Anunciată, deputați de ale senatului și camerei și accepă din mâna ei rezultatul plebiscitului.

De multimea convenită în piata aclamată tumultuosu trebui să se arate regele, principea ereditaria — care se pare a fi favorita florentinilor, principii și deputația de repetite ori poporului, care nu se ostenea și resuflă entuziasmul într'un modu inimatum.

Mai târziu asista deputația, punerei solene a petrei de aducere aminte, care să anunța posibilitatei rezultatului plebiscitului română și care să

pariu în 4-o, cu litere ciriliane, în Lvov (Leopoli).²⁾

Ioanu Budai era Român din Transilvania, fiu alu popel din satul Ciemâu în comitatul Huniadorei. Elu era frate cu secretariul guverniale Aronu Budai, care, de și era unitu, inca de pre 1798 pâna la estrea-i din vietă la 1847, funcționă și ca notariu alu consistoriului episcopal române din Sabiu.³⁾ Unu alu treile frate ocupă o deregatorie la oficiul de saline în Oradea-mare; trei copii ai acestuia, Carolu, Iosifu și Maria, trăiesc inca.⁴⁾ Ioanu Budai pare a fi avutu o flică maritata în Galitia după Lewandowski, în a cărei posesiune rămându manuscrisele după moarte sea le cumpără apoi G. Asachi la 1868 din inscripția ministrului de atunci D. Gusti.¹⁾

Nu cunoșcemu visiudinile vieții lui Ioanu Budai. Elu pote se să fostu unul din clerici intorsi din institutul teologic din Leopoli; dara de abia se asiedia în Blasius că profesor, și preste pucinu se vede a fi cadiu și densul la neintelegeri cu superiorii sei, și anume cu episcopul Bobu, despre care numai incepe indoieala ca era mai despotu și de cău unu episcopu grecu seu latinu; astfelui, Budai fu nevoită și pară patria și a se asiedia pentru totu de a înăi în strainatate în Leopoli Galicie.²⁾ Dara mintea și inimă lui erau pururea în mijlocul Românilor. În prefacția Lecționului după ce arata ca inca că stu-

²⁾ Cipariu, Principia, p. 322—325.

³⁾ Vedi atestatul consistoriului din Sabiu, din 22 Aprilie 1798, datu în favoarea lui Sam. Clain, și subscrisu și de Aronu Budai că notariu, publicat în Archivu pentru filologia și istoria Nr. 37, 1870.

⁴⁾ D. Ilie Macel, de la care amu afișat acestea promite a ne dă preste pucinu mai multe scîntie asupra Budaielor, că unul ce a fostu crescutu în casă lui Aronu Budai in Sabiu.

depușu sub Loggia, Sér'a să datu banchetul de gală la curte și orașul întregu era iluminat.

Astăzi face și primesc deputația vedute, desera și Théâtre paré și mănuiva porni preste Mediloanu la Turinu, pentru de a depune pre mortuomului Cavour medalionul dedicat de români memoriei lui. Serbarea acăstă frumosă va fi tuturor, cari i-au asistat, neuitavera.

Resbelul.

Estragemu urmatorele depesi, cu data de 27 și 28 Septembrie, pre cari le publica „Monitorul universale” dela 30, depesie care dau amenunte exacte despre atacurile dintre prussiani și liberi tragedori francezi, cum și despre demoralisarea armelor de invaziune:

Mezieres, 27 Septembrie, 10 ore sér'a.

Unu parlamentar prussian a venită să cera renoarea armistițiu, spre a se putea transporta cărbunii trebuinciosi pentru alimentarea usinilor dela Reims și spre a se putea sfarsi evacuarea de rănitii francezi, cari se află inca în mare numeru la Sedan și în locurile de prin pregiu.

Depesia dela Fontainebleau cătra ministrulu de justiția titia la Tours.

27 Septembrie, 3 ore.

Inamicul a evacuatu pre deplinu Fontainebleau, adi diminetiția orașului n'a fostu isbitu de nici o contribuție de resbelu, cu totul din contră de cele ce s'au disu, dora a trebuită sa susține grele rechiziții în alimente, furajie și fornitruri de totu felul.

Puterile inamice, în numeru d'apropé 5000 omeni, cari au trecutu și ocupatu Fontainebleau, facu parte din corpulu principelui Albert. Această din urma pare că a trecutu, îndreptânduse spre Mallesherbes, unde o parte din trupe l'au urmatu, pre cându restul a luatu direcția spre Paris prin Charly.

Unu postu prussianu, stabilitu la Chapelle-la-Reine, că se intrarape comunicare, a fostu atacat în noaptea de 26 de către liberi tragedori, cari au ucis unu soldat și au facutu doi prisonari.

La Ferté, 28 Septembrie, 1870.

Dupa relația date de prefectura prussiană, în locu să intre în Orleans, aru fi facutu o misiune de retragere. Unu prisonieru scapatu a raportat că, în momentul cându principelul Albert se pregătește să intre în Orleans, aru fi primitu o depesă care i-arău și modificatul dispozitionile.

Reintrâmu în Orleans.

dintre în strainatate se ocupă adunându cuvinte pentru dictionariu, cu scopu că întorcându-se la casa, să se întielegă cu altii mai procopti, elu adăuge: „Însă altădată au hotărât ursu: căci, precumu neguitoriu, ce plotindu de preste mari, logmă cându va se abata la malu, rapitu șiundu de neprănică vijelia și venturi nesimnice, se trezesc aruncatul în apoi cu multe sute de miluri, la nisice ostrăve necunoscute: asi să eu și abia călcai strămosescul pamentu, cându întimpinându-me tôle improprietăți, foi silitu ierăsi a merge de voia buna în urgia, foi silitu în urma a me instrânată; ba că cumu asiu dice a me asediă în tiera straină, intru care nemernicu me aslu pâna acumă.” Asi plâng ea Budai-Deleanu, pre la 1818, colegu în sciuntia și în suferință alu lui Clain, Sincal, Maiorul s. a.

Cându România, guvern și nație, se vor petrunde de marele adeveru că sciuntă este puterea; cându macaru secțiunea filologică și cea istorică a societății academice române voru și predeplinu organizate, și mai cu săma, cându voru dispune de fondurile necesare: ună din primele loru detorie va fi, de a eterniza și memoriu acestui literatu, publicându-i operele pentru folosul comună. Ierà pâna atunci (căci astăzi, oh rușine! secțiunea istorică a Academiei române nu dispune de un singur bunu), pâna atunci, dicu nu ne ramâne de cău a studia cu asiduitate și a contempla cu admirare aceste și alte asemenei științe naționale. Amu disu.

⁵⁾ Vedi scrisorile lui Asachi dela 1868 cătra ministrul Gusti, aflată în archivul ministerului instructiunii publice, și publicate în aceste dînci în „Informații.”

⁶⁾ Astă presupunere o amu dela d. Baritiu. Ea se potrivește cu scrisorile lui Budai cătra Maiorul, citatemai susu

27 Septembrie, 4 ore sér'a.

Depesia din Souppes cătra ministrulu de interne la Tours.

Diverse persoane din Fontainebleau, care nu se cunoșteau între densele și că suntu demne de incredere, asecurau adi diminetiția că descurajarea și demoralisarea s'au manifestat în celu mai vedito modu, de dôue dile, între ofițieri și trupele prussiane, și că au plecatu în grabă adi diminetiția prussiane, după unele marturii, aru fi suferită perdețe enorme sub fortul Bicêtre și sub unu micu fortulețu, radicat de curențu în acele lacoviști.

Unu proprietar industrial d'aci spune că unu omu, care a fostu în serviciul său și incapabil se invente dela sine asiă ceva, i-a declarat că a fostu luat u sila o di si o noapte la Bicêtre, că s'ajute la îngroparea unui însemnatu număr de prussiani.

Prefectulu de Seine-et-Marne cătra delegatul de interne.

Primescu depesă urmatore:

400 prussiani suntu la spitalul Coulommiers bolnavi de tifos.

Resursele orașului Coulommiers suntu slăbite de rechiziții.

O luptă foarte importantă a avută locu lângă Versailles. Prussiani au suferită perdețe considerabile și trei din regimentele lor de cavalerie aru fi fostu nimicite.

Versailles aru fi fostu reluată de francezi.

Fontainebleau s'a deseritată de inamicu.

Se socotesc că la 10,000 omeni, 10 tunuri și 2 mitraliere perdețile prussianilor în acestă din urma dile.

Republicanii din Madridu se ocupă cu formarea unei legiuni, că se vie în ajutorul francezilor.

O foarte viață detinută s'a audiu septembrie trecută la Gisors de căre mai multe persoane. Adi avem — dice diariul „le Vexin” — explicația acestui faptu dela unu curieru din Pierrefitte, care a raportat urmatorele: Nesce soldați francezi erau asediati d'asupra carierelor dela Pierrefitte, dintre Montmorency și Saint-Denis, cându s'au atacat de prussiani. Indată se dăde ordine armatei franceze să se retraga; dăra, în momentul cându prussianii petruindu d'asupra inaltimelor carierei, o formidabilă detinută s'audi, carierile minate de mai multe sariau în aeru, distrugendu mii de soldați prussiani.

Dupa spusele acestuia omeni, perdețea prussianilor aru fi fostu multu mai mare, decât nu s'ară fi grăbitu cu darea de focu ierbariei cu care era minata carieră, căci corpulu armatei inamicu nu era totu gramadit pre aceste cariere.

Comitele d'Aquila fratele defunctului rege Ferdinand de Neapole, a facutu unu daru de 300,000 franci pentru ranitii francezi.

Unu diario nară episodul întemplatu după intrarea prussianilor în Provins. Ei luau totu armele și le sfărumă pre piața publică, afara de pușcile de venătoare pre care și le apropiaro.

Principale Albert siedea la d. Arnoux, vechiul său de postă.

Unu calu era înhamat la o cabrioletă. Fiindu că și vine gustu, puse de l'u deshama și l'u puse în tișă. Apoi dede proprietarului unu bonu dn 400 franci, dicindu-i:

— Ti se va plăti cându regele Prusiei va trece p'aici.

Calul constă că la 1,500 franci.

Cetim în „Diariul oficial” din 22 Septembrie:

Admirarele de Chaillé, comandante preste alu 9-lea sectoru, a transis guvernatorul Parisului unu copilu de 15 1/2 ani, junelu Gabriel Vinet, stradă Vosges, 18, care purta cască și pusea unu soldat prussian pre care l'a trăntit și ucis adi diminetiția pre câmpu, lângă Villejuif.

Guvernatorul Parisului a felicitat p'acest copilu de curagiul lui și i-a datu lui posca și cască pre care pusese cu curagiun mână.

Diariul din Vienă „Nouă Presă” libera raporta că atunci cându — după bataile date în fața Metzului — puterile neutre, care avusera dejă cunoștință despre condițiile prussiane, au vrut să intervină în favoarea Franței, de la cartierul general al regelui Wilhelm II să respunse:

"Nu lasam nici un'a din conditiunile noastre chiar d'aru si se ne batem in contr'a intregei Europe."

Acestu respunsu, pre care avemu temeu se lu credem de autenticu, da mesur'a insolitiei si-a indarjirei acestoru invingatori, pre cari succesulu si imbata si i orbesce si cari n'au sciotu reporta cea mai dificile si mai gloriosa din victorie a se invinge pre sine insusi.

Intre acestea Francia se ridica in mesa si organisata pentru lupt'a suprema, isi rescumpera perderile.

Putem constata ca opiniunea publica din Europa se pronuntia cu energia crescenda in contr'a procederilor prussiane si veleitatiilor cuceritoro al regelui Wilhelm si consiliariilor sei.

Liberii tragatori din Nicia cari au sositu in 27 Septembre la Tours, produsera mare sensatione. Acesti suntu nesce omeni tineri, bine formati, distinsi in putarile loru, cu privire viia, si intrepida, daru mai cu sema ech'pati si inarmati de minune. Uniform'a loru e ca frantura ferului, cu vpusca verde, quetre de pele si pelerii tiroliane.

Suntu inarmali cu carabine de cea mai dintiui calitate.

Noulu diuaru prussianu publica, la 2 Octobre unu articolu privitoriu la incoronarea regelui Wilhelm in calitate de Imperatru al Germaniei.

Acesta foia da se intielega aliatilor Prusiei ca aru trebui ei insii se proclame de imperatu pre eroicul betrani!

Nisce nouatati, respandite la Berlinu si sosite de pre campulu de bataie, anunta ca Francesii au facutu, la 27 Septembre, o esire in partea despre Colombey si ca cu acesta ocasione mai multe mii de Germani au remas pre campulu de bataie Garnison'a fortului Saint-Julien a luatu o parte activa la acesta esire.

Dupa o stralucita bataie, care tienose trei ore Francesii reintrara in Metz, cu unu mare numaru de prisionari.

O depesia din Tours, cu dat'a de 1 Octobre publicata in "Corespondint'a Slava" pe la 4 Octombrie dice ca guvernul, print'o depesia, comunica ca Tournon e plin de raniti prussiani, caru preveni dintr'un atacu infructuosu alu inimicului asupra Charentonului.

Tours, 1 Octombrie.

Cetim intr'o scrisore din Paris de la 27 Octombrie:

"Prussienii urmedia a se tiené in departare, ceea ce escita nerebdaren aperatoriloru Parisului. Toti, mai cu sema gardii mobili, ceru esiri pre o scara intinsa.

Generalul Trochu desvalua multa activitate, Guvernul a primitu informatiuni din afara, cari constata marele efectu pre care la produsu circularea dlui Jules-Favre.

Ieri unu balonu, care venia de la Laon, a cadiutu in Paris. Aduse unu pachetu de scrisori.

De la Neuchateau, in 3 Octombrie, se scrie "Corespondintie Slave" ca circula sgomotulu cum ca personagiul omorito alu carni cosciugu a trecutu pre la Toul, aru si generalele Moltke.

"Independent'a" de la 9 Octombrie ne spune ca vitezulo prefectu, care a aparutu pre baricade in fruntea poporului orasului deschis Saint-Quentin, este unu diuariu cunoscute, d. Anatole de la Forge, redactore la diuariolu "le Siècle."

O depesia din Tours, publicata de "Corespondint'a Slava" de la 4 Octombrie, spune ca guvernul a primitu scire de la o persona, care venia din Metz, ca maresialele Bazaine a reputatu mari avantagie asupra prussaniilor la 31 Augustu: alte incatieri favorabile Francesiloru au avut locu la 23 si la 27 Septembre.

Generalul Bourbaki a facutu, la 27 Septembre, o magnoifica esire, in care a gonit u pre Prussiani pana la Briey.

Metzul e pre deplinu ingrijit de aprovisiuni si de munitiuni.

Bazaine are o armata de 100,000 omeni; sanata ea e perfecta.

Gard'a nationala se ingagiéza se apere orasului deca Bazaine va reesi se si deschida unu drumu printre Prussiani.

"Gazeta Pall-Mall" publica mai multe decla-

ratiuni, semnate de numerosi generali si oficiari de statu majore, dintre cari cea mai mare parte suntu captivi intre manile Prussaniiloru.

Dupa acestea declaratiuni, predaria de la Sedan n'ar fi fostu adusa de o absoluta necesitate, ci d'o lasitate, cari asemena forte multu unei tradari.

Si se tierani dintr'unu satu, d'aprove de Versailles, au trasu cu puscile intr'unu soldatu.

"Uniunea liberala" diuaru care pare in acelui oras, relata ca fiindu condamnati la morte, ei au fostu gratali print'runu ordinu superioru si ca populatiunea recunoscere acestu actu de clementia.

Cu tota acestea nu se poate nega ca participarea la resbelu a onoru elemente nemilitare ale populatiunei incepe de catu-va timpu a se mari intr'unu modu simtibilu si ea va trage necesitatea onoru vexatiuni cu atati mai aspre, cu catu insinctii le voru suferi ca nesce culpabili.

Urmatorea comunicazione oficiala a fostu facuta de autoritate prussiana comisariului de politie din Sedan :

Sedan, 29 Septembre 1870

"Amu astazi ca la Crucea de aur si la alte ospele se imparte afisiu alaturat, ca sa se contribue in favorea seracilor din Bazeilles.

"Vadu in acestu actu unu blamu si o falsa interpretare data la Senten, ceexecutée in contr'a acestui satu, in puterea drepturilor de resbelu.

"Acesta nu se poate tolera, mai cu sema din partea strainilor 1) care isi permitu a judeca modul d'a lucra a trupelor germane si cari, apoi punu si adi sa se fabrica arme si munitiuni in contr'a nostra."

Acesti pungasi (grosschenputzer) sa lucreze astfelu in ti'er'a loru, cum intielegu ei; deru credu ca este in interesul nostru, sa i oprimu si sa i trimitemu acasa".

Richard Goelch.

"Comisariulu de politia va veghiá ca nici o subsciptione se nu se face in oras, fara autorisatione dlui comandante alu cetatiei,

"Moncele alaturate pre langa acesta trebuesc tramise, numai decatul, in apoi, cu o chitanța a dlui comisariu politienescu, prin care sa se constate ca luatu cunoscinta de acesta.

Comisariu civil

"Streugé."

Judece fie-care acestu modu de interdictiune

d. "Rom."

Invitatii.

Adunarea constituanta a despartimentului Clusiu, alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului rom. tienuta la Clusiu in 11 Iuliu a. c., a decisu tienerea primei adunari generale ordinarie a despartimentului la Morlaș'a, cerculu Uedimelui si a concretiulu comitetului cu desigarea diley pentru tienerea acestei adunari.

In urma acestei incredintari comitetulu despartimentului diu'a spre tienere a mentiunatei adunari generale a despartimentului, a defipt'o la Morlaș'a pre 24 Oct. (5 Nov.) a. c., adica pre sambata inaintea serbatorei Stului Dumitru, si are onórea, a invitata prin acesta pre toti membrii susu numitei asociatiuni, precum si pre toti romanii din comitatulu Clusiu'lui spre participarea la asta adunare.

Din siedint'a comitetului despartimentului.

Clusiu 26 Septembre 1870.

Iosif Popu

Secret.

Dela Reuniunea sodaliloru romani.

Sabiul 7 Octombrie. Cu acesta ocazie aducem la cunoscinta publica ca Sambata sera a fostu o producție splendida data de reuniunea sodaliloru romani din Sabiu, a carei detaiuri cugetam ca le va da comitetulu Reuniunei pre numerulu venitoriu. Atat'a putem dice ca domnisiorele An'a Bolog'a si Mart'a Nedelcovici cu producționile loru pre pianu a surprinsu pre publiculu celu numerosu si alesu ceea ce s'au pututu vedea din aplausele cele entuziastice a le publicului. Totu asiá dicem si despre Domnii C. Nedelcovici Tr. Costande si Is. Blaga, si amu gresi cändu nu amu aminti cu recunoscinta de corulu ajutatu ce mai multi membri ai chorului clericalu

de aici. O suprandere de totu placuta si cu mare efectu ni a facutu tinerul'a Domnisióra, Maria Bo log'a declamando poesi'a "Limb'a romanescă" si la provocarea cea entuziastica a publicului, poesi'a "Unu visu in nöptea de anulu nov." — Venitul din aceea sera pre discu a fostu 191 fl. si 2 doidieceri.

A doua dì se sănti steagulu susu amintitiei Reuniuni, la care festivitate asistă ca nasiu pre on. p. Nicolau Popa' vicariu archiepiscop'escu. O deosebita norocire putem inregistră ca la ceremonia săntirei si baterii cuieloru luara parte si Présântiele Sele Episcopii Aradului si Caransebesiului si unu publicu numerosu. Cu ocaziunea acest'a incursera 64 fl. v. a. pentru Reuniune. — La 1 ora su prândiu comunu in gradin'a gerlitiana la care nasiul rosti unu toastu forte instructivu pentru membri reuniunei si edificatoru pentru cei presenti.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu in Avrigu, devenit vacantu, cu carele este impreunatu unu salariu de 420 fl. v. a. se scrie concursu pana la 22 octobre a. c. si. n. Concurrentii suntu provocati sa si asterna suplicele loru deplinu instruite la inspectoratul cercualu.

Sabiul 3 Octombrie 1870.

Inspectoratul cercualu.

Concursu

Devenindu vacanta statiunea invenitorésca din Topli'a romana se scrie prin acest'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acesta statiune suntu 1, in bani 300 fl. v. a., — 2, quartiru gratuitu si lemne către are invenitoriu lipsa; — unu gradinutu pentru legumi.

Doritorii de a ocupă acestu postu au a documenta, ca: au absolvit teolog'a seu celu pucinu pedagog'a intr'unu institutu publicu gr.or., ca suntu de relegea gr.or. si ca au avut u purtare morale buna. Concursele suntu a se tramite pana in 15 Octombrie a. c. la subscrisulu inspectorat scolaru.

Inspectoratul scol. distr. gr.or. alu Turdei superioare.

Iulie 1 in 28 Septembre 1870,

Iosif Brancovanu.

82—1

Prot. si inspectoru distr. scol.

Concursu.

Devenindu statiunea invenitorésca in comun'a bisericésca gr. or. Lancremu, Protopresveratulu S. Sabesiu vacanta, se scrie concursu pana in 20 Oct. 1870 st. v.

Lef'a impreunata cu acest'a statiune este 120 fl. v. a. pre semestrulu de 8 luni, cari in luni decursive se scotu din alodiul comunulu.

Doritorii de a ocupă acestu postu au a asternu suplicile loru pana la terminulu amintitului parochialu din Lancremu, in cari au tutu odata a dovedit: ca suntu de religiunea gr. or. ca suntu pedagogi seu teologi absoluti.

Lancremu in 6 Octombrie 1870.

In numele comitetului

Ioanu Lasiu

Parochu presiedinte.

(84—1)

Nr. 159. et 1870.

Concursu.

Sistemisându-se in urma ordinatiunei consistoriului din Caransebesiu dto 3 Sept. a. c. Nr. 688 postulu de capelanu in comun'a Giulvezu din tractulu Ciacovei, asiá se scrie concursu pentru ocuparea acestui postu de capellanu.

Doritorii de a ocupă acestu postu, cari potu si numai clerici absoluti, au de a se infatiosi pre 11 Octomb. a. c. cl. veciu in s. biserică a Giulvezilui provediuti cu documentele necesari conformu S-ului 7 punt. 2 § 13. 23 punt. 5 si § 121 punt. 8.

In Giulvezu 11 Sept. 1870.

In cooptare cu dlu Protopresibert

In numele comitetului gr. or. din Giulvezu

Teodoru Andrasu.

(78—2)

Concursu.

Pentru ocuparea posturilor invenatoresci se deschide concursu pana la 20 Octombrie a. c. din urmatorile comune.

1-0 Balomiru cu salariu anualu 80 fl. v. a. — din cas'a alodiale cortelu si lemne.

2. Romosiul cu salariu anualu 80 fl. v. a. din cas'a alodiale cortelu si lemne —

Doritorii de a ocupă unulu din aceste posturi au do-si asterne petitionile si documentele necesarie pana la numitul terminu la acestu scaunu protopopescu.

Orestie 29 Septembre 1870.

Nicolau Popoviciu

Protopopu greco-resaritenu

(81—2)